

Súd: Okresný súd Martin
Spisová značka: 8C/159/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5713210279
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Gazdačková
ECLI: ECLI:SK:OSMT:2016:5713210279.11

Rozhodnutie

Okresný súd Martin samosudkyňou JUDr. Máriou Gazdačkovou v právnej veci žalobcu T.. B. B., G.. XX. XX. XXXX, K. M., K. XXXX/X proti žalovaným v rade 1/ Z. Š., G.. XX. XX. XXXX, K. M., E. XXX/XX, v rade 2/ T.. M. U., G.. XX. XX. XXXX, K. M., M.. B. XXXX/XX, v konaní o zaplatenie 20 € s príslušenstvom každým zo žalovaných, takto

rozhodol:

I. Žaloba žalobcu sa vo vzťahu k žalovanému v rade 1/ aj vo vzťahu k žalovanému v rade 2/ v celom rozsahu zamieťa.

II. Žalovanému v rade 1/ Z. Š. sa proti žalobcovi náhrada trov konania nepriznáva.

III. Žalobca je povinný nahradiť žalovanému v rade 2/ T.. M. U. trovy konania v sume 62,60 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

1. Žalobou pôvodne podanou na tunajšom súde dňa 15. 07. 2013 proti dvadsiatim trom žalovaným - v rade 1/ T.. B. A., Z. P. X/ T. B. C., Z. P. X/ T. M. Z., Z. P. X/ M.. B. Š., Z. P. X/ O. P., Z. P. X/ I. A., Z. P. X/ T. L. Z., Z. P. X/ B. M., Z. P. X/ T. B. P., Z. P. XX/ Z. Š., Z. P. XX/ T. N. B., Z. P. XX/ T. M. U., Z. P. XX/ G. I., Z. P. XX/ M. I.J., Z. P. XX/ Q. O., Z. P. XX/ B. E., Z. P. XX/ Q. A., Z. P. XX/ E. A., Z. P. XX/ P. A., Z. P. XX/ T. B. C., Z. P. XX/ A. M., Z. P. XX/ B. A. Q. Z. P. XX/ V. C., sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovaných v rade 1/ až 16/ a 20/ až 23/ zaplatiť žalobcovi po 43,- € a žalovaní v rade 17/ až 19/ po 14,- € s 8,5 % úrokom od prevzatia návrhu + 3 dni do zaplatenia.

2. Svoj návrh odôvodnil tým, že na základe LV č. XXXX pre K. ú. Vrútky je žalobca spoluvlastníkom parcely XXXX/XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 279 m² v podiele 11/24 štvrtín. Podľa LV č. XXXX k. ú. Vrútky je žalobca spoluvlastníkom parcely č. XXXX/XXX, zastavané plochy a nádvoria o výmere 732 m² v podiele 11/24-ín. Žalovaní v rade 1/ až 12/, 14/až 16/ a 20/ až 23/ sú spoluvlastníkmi predmetných parciel, každý v podiele 1/48. Žalovaní v rade 17/ až 19/ sú spoluvlastníkmi v podiele 1/144. Žalovaná v rade 13/ nevlastní na parcele žiadny podiel. Žalovaní v rade 1/ až 12/ a 14/ až 23/ odkúpili svoje podiely na základe kúpnej zmluvy z 18.9.2009 za sumu 15,61 €/m². Uvedené parcely sú cesty v záhradkárskej osade so vstupom z parciel XXXX/XXX Q. XXXX/XXXX. Sporné parcely dostali žalovaní v rade 1/ až 23/ do užívania v roku 1981. Podiel žalobcu užívajú žalovaní 1/ až 23/ bez právneho dôvodu, nemajú uzatvorené nájomné zmluvy v zmysle zákona č. 229/1991 Z. z. čím sa bezdôvodne obohacujú. Inflácia v roku 2010 bola 1 %, v roku 2011 3,9 %, v roku 2012 3,6 % a za prvý polrok 2013 3 %. Potom aktuálna jednotková cena parciel je 15,61 € za m² x 1,01 x 1,039 x 1,036 x 1,015, rovná sa 17,22 € za m². Podľa Vyhlášky 492/2004 Z.z. je ročný nájom za m² pri úrokovej miere Európskej centrálnej banky 0,5 % dani z príjmu 19 % v zdravotnom odvode 14 % a obdobie návratnosti investície 15 rokov, 1,60 €/rok/m² (17,22 € za m² x ((1+0,005)¹⁵ x x 0,005)/ ((1+0,005)¹⁵ - 1) x 1,34) rovná sa 1,60 €/rok/m². Žalobca sa domáha vydania bezdôvodného obohatenia na parcele XXXX/XXX za ostatné dva roky a na parcele XXXX/XXX od 7.8.2012 do podania návrhu, čo predstavuje 342 dní. Teda 912,-€.

3. Žalovaní v rade 2/4/5/7/9/11/12/13/16/17/18/19/ vo svojom písomnom vyjadrení nesúhlasili s návrhom žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia s odôvodnením, že od roku 1981, kedy bola založená záhradkárska osada užívajú parcely XXXX/XXX Q. XXXX/XXX ako prístupovú cestu k záhradke v záhradkárskej osade. Vlastník pozemkov, na ktorých majú záhradky B.. V. O. im prisľúbil, že okrem pozemkov - záhrady im odpredá aj cesty a svoje slovo nedodržel a podiel previedol na žalobcu. Žalovaní sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, a to parcely XXXX/XXX Q. XXXX/XXX, od založenia záhradkárskej osady sú viazané na účelné využitie vecí, a to ako prístupové cesty a komunikácie vyhradené tiež pre záchranné zložky. Z tohto dôvodu navrhli návrh v celom rozsahu zamietnuť.

4. Po vykonanom dokazovaní Okresný súd Martin rozsudkom vyhláseným na pojednávaní dňa 19. 09. 2013 návrh žalobcu voči žalovaným v rade 1/ až 19/ a 21/ až 23/ zamietol, konanie proti žalovanému v rade 20/ zastavil, a žalobcu zaviazal, aby žalovanému v rade 3/ nahradil trovy konania vo výške 48,82 €.

5. Na základe vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalobca je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX ako parcela č. XXXX/XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere 279 m² zapísaných na LV č. XXXX ako parcela č. XXXX/XXX zastavané plochy a nádvoria o výmere 732 m² v podiele 11/24. Žalovaní v rade 1/ až 16/ a v rade 21/ až 23/ sú podielovými spoluvlastníkmi v podiele 1/48 a v rade 17/ až 19/ v podiele 1/144. V súlade s ust. § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka tieto podiely vyjadrujú mieru akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. Užívanie týchto nehnuteľností je teda v zmysle § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka hospodárenie so spoločnou vecou, o ktorom rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Ak sa podielový spoluvlastník domáha náhrady vo forme peňažného plnenia voči druhému spoluvlastníkovi za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, ide o právny vzťah z podielového spoluvlastníctva, osobitne v občianskom zákonníku upravený. Teda v prípade, že sa spoluvlastníci o spôsobe užívania spoločnej veci, prípadne o jej náhrade za užívanie dohodnú, ide o nárok, ktorý vyplýva z ust. § 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 123 Občianskeho zákonníka. Teda, ak medzi podielovými spoluvlastníkmi nedôjde k dohode o užívaní spoločnej veci vzhľadom k tomu, že podieloví spoluvlastníci nevlastnia reálny geografický vyčlenený podiel nehnuteľností nie je možné dospieť k záveru, že vec je užívaná bez právneho dôvodu, čo by spôsobilo bezdôvodné obohatenie na strane odporcov. Právnym dôvodom na užívanie vecí je aj v tomto prípade ich spoluvlastnícky podiel, vyjadrujúci mieru účasti spoluvlastníctva na právach a povinnostiach k spoločnej veci. Podiel na veci nie je reálne vymedzený, ale je len podielom ideálnym. Na základe zisteného skutkového stavu má súd za to, že na strane žalovaných ako podielových spoluvlastníkov predmetných nehnuteľností nedošlo k bezdôvodnému obohateniu sa na úkor žalobcu ako ďalšieho spoluvlastníka v podiele 11/24 na predmetných nehnuteľnostiach a z tohto dôvodu návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol.

6. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca a domáhal sa ním zrušenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Tvrdil, že sporné parcely sú cesty v záhradkárskej osade, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia Zákona č. 229/1991 Z. z. o pôde. Na základe kúpnej zmluvy z roku 2009 až 2010 sa stal právnym nástupcom pôvodných vlastníkov, ktorým boli tieto parcely vyvlastnené. Jeho právnym postavením sa však okresný súd nezaoberal.

7. Žalovaní potvrdili, že v záhradkárskej osade užívajú tieto parcely od roku 1981 ako prístupové cesty k svojim záhradkám na základe zmluvy o dočasnom užívaní. Podaným žalobným návrhom sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie jeho podielu na sporných nehnuteľnostiach žalovanými.

8. Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 7Co/73/2015 zo dňa 01. 07. 2015 rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom zrušujúcom uznesení krajský súd poukázal na podstatu podielového spoluvlastníctva z pohľadu ust. § 137 ods. 1 Obč. zák. a na skutočnosť, že v prejednávanej veci žalobca tvrdil, vo vzťahu k žalovaným v rade 1/ až 23/ s výnimkou žalovanej v rade 13/, že sú podielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, ktoré užívajú bez právneho dôvodu, čím vo vzťahu k jeho osobe, ako jednému zo spoluvlastníkov, dochádza na ich strane k bezdôvodnému obohateniu.

9. Vzhľadom na právne závery odvolacieho súdu možno konštatovať, že iba na základe zistenia existencie spoluvlastníctva nie je možné konštatovať, že na strane povinných podielových spoluvlastníkov neexistuje bezdôvodné obohatenie, naviac súd nie je viazaný právnym posúdením

vecí účastníka konania. Pokiaľ žalobca tvrdil, že žalovaní užívajú sporné nehnuteľnosti nad rozsah svojho podielu, mal sa zaoberať posúdením dôvodnosti tohto nároku z hľadiska aplikácie ust. § 137 ods. 1 v spojení s § 139 ods. 2 Obč. zák., na ktoré sám vo svojom rozhodnutí poukazoval, prípadne aj na ust. § 451 a nasl. Obč. zák.. Okresný súd musí zhodnotiť, či z vykonaného dokazovania mala preukázanú existenciu dohody spoluvlastníkov o spôsobe a rozsahu užívania spoločnej nehnuteľnosti, to znamená dohody o hospodárení so spoločnou vecou v zmysle § 139 Obč. zák., na základe ktorej by bol žalobca z fyzického užívania spornej nehnuteľnosti úplne alebo čiastočne vylúčený. V prípade, že by išlo o takéto obmedzenie spoluvlastníckeho práva žalobcu, ide o obmedzenie práva dovolené zákonom, za ktoré mu však prináleží náhrada vo výške zodpovedajúcej rozsahu jeho ujmy tak, ako bolo konštatované odvolacím súdom vyššie. V prípade, ak z vykonaného dokazovania bude preukázané, že žalobca neužíva vec v rozsahu svojho spoluvlastníckeho podielu, avšak bez rozhodnutia väčšiny spoluvlastníkov alebo bez dohody spoluvlastníkov, alebo bez rozhodnutia súdu je na mieste posúdiť existenciu bezdôvodného obohatenia na strane žalovaných. V tejto súvislosti však odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodné skutkové zistenia, ako aj označenie a predloženie dôkazov na preukázanie takéhoto užívania sporných nehnuteľností žalovanými nad rozsah ich spoluvlastníckeho podielu zaťažuje žalobcu. Odvolací súd tiež zdôraznil, že žalovaní aj žalobca tvrdili, že sporné nehnuteľnosti slúžia ako prístupová cesta, rovnako v liste vlastníctva pri sporných nehnuteľnostiach je uvedené, že ide o komunikáciu, teda je potrebné zaoberať sa dôvodnosťou námietky žalovaných, že sporné nehnuteľnosti užívajú ako cestu z titulu práva všeobecného užívania pozemnej komunikácie. V tomto prípade je nutné odpovedať na otázku, či ide o komunikáciu, ktorej užívanie je vlastníkom pozemku povinný strpieť, pretože táto povinnosť mu vyplýva z právneho predpisu upravujúceho právo všeobecného užívania komunikácií, či ide o ochranu verejného práva a vzťahuje sa naň režim tzv. „všeobecného užívania pozemných komunikácií“ vyplývajúci z ustanovení zák. č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon).

10. Po zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu žalobca postupne obmedzil žalobu vo vzťahu k všetkým žalovaným mimo pôvodného žalovaného v rade 10/, dnes žalovaného v rade 1/ Z. Š., a pôvodného žalovaného v rade 12/ T. M. U., dnes žalovaného v rade 2/. Súd preto uzneseniami sp. zn. 8C/159/2013 zo dňa 27. 01. 2016 (č. l. 195-196 spisu) a zo dňa 04. 04. 2016 (č. l. 238-241 spisu) konanie postupne zastavil voči všetkým žalovaným mimo žalovaných označených v záhlaví tohto rozsudku.

11. Podaním došlým na súd 11. 01. 2016 potom ešte žalobca obmedzil svoj žalobný návrh a žiadal, aby každý žalovaný zaplatil žalobcovi sumu 20 € spolu s ročným úrokom z omeškania 5,05 % od podania žaloby. Vzhľadom na takéto obmedzenie žaloby súd konanie o nároku žalobcu prevyšujúcom takto uplatnený nárok, zastavil uznesením sp. zn. 8C/159/2013 zo dňa 02. 05. 2016 (č. l. 277-278 spisu).

12. Predmetom konania bol preto v záverečnej fáze konania nárok žalobcu na zaplatenie sumy 20 € spolu s 5,05 % úrokom z omeškania ročne od podania žaloby na súd titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré malo žalovaným v rade 1/ a 2/ vzniknúť užívaním pozemku, a to parcely KN-C č. XXXX/XXX Z. k. ú. Vrútky o výmere 279 m² - zastavané plochy a nádvorcia za dva roky pred podaním žaloby na súd, t. zn. od 15. 07. 2011 do 15. 07. 2013 a bezdôvodné obohatenie, ktoré malo žalovaným vzniknúť užívaním pozemku KN-C parcely č. XXXX/XXX o výmere 732 m² - zastavané plochy a nádvorcia za písané na LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky. Ďalšie zmeny žaloby už súd nepripustil rovnako nepripustil teda ani zmenu žaloby, ktorú žalobca urobil podaním z 30. 05. 2016, a ktorým žalobca žiadal priznať bezdôvodné obohatenie za užívanie týchto pozemkov až do 29. 06. 2016, nakoľko podľa presvedčenia súdu dokazovanie smerovalo len k užívaniu sporných pozemkov v čase vymedzenom pôvodnou žalobou, a teda výsledky doposiaľ vykonaného dokazovania, a vzhľadom na dĺžku konania pre preukázovanie nárokov žalobcu až do roku 2016 by muselo byť vykonané ďalšie dokazovanie.

13. Pri svojej novej rozhodovacej činnosti súd vychádzal aj z výsledkov dokazovania, ktoré urobil pred vyhlásením prvého rozsudku vo veci samej.

14. Z výpisu LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky súd zistil, že ku dňu vyhotovenia výpisu 11. 07. 2013 bol žalobca od roku 2008 až 2009 spoluvlastníkom KN-C parcely č. XXXX/XXX o výmere 279 m² - zastavané plochy a nádvorcia, ktorá podľa záznamov katastri je užívaná ako pozemok, na ktorom je postavená inžinierska stavba - cestná, miestna a účelová komunikácia, lesná cesta, poľná cesta, chodník, nekryté parkovisko a ich súčasťou (príloha č. 2 vyhlášky č. 461/2009 Z. z.). Ďalšími spoluvlastníkmi boli potom O. O., B. A., B. C., M. Z., B. Š., O. P., L. Z., B. M., B. P., Ž. Z. P. XI/, N. B., Ž. Z. P. XI/, N. I., M. I.,

Q. O., B. E.Č., B. C., A. M., B. A., V. C. Q. I. A., všetci v podieloch 1/48-ina, ďalej O. O. aj v podiely 1/12-ina, Q. A., E. A., P. A. v podiely 1/144-tina. Až na posledných troch menovaných spoluvlastníkov sa všetky predchádzajúci spoluvlastníci stali spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 27. 10. 2009, žalobca na základe kúpnych zmlúv zo dňa 07. 04. 2009 a 09. 04. 2008, a O. O. na základe dedenia ale aj darovacej zmluvy z 27. 10. 2009. Poslední menovaní traja spoluvlastníci sa stali spoluvlastníkmi dedením v roku 2012. Z predmetného je však zrejmé, že žalobca prakticky od roku 2009 do konca obdobia, po ktoré žiadal vydať bezdôvodné obohatenie, teda do 15. 07. 2013, bol minoritným spoluvlastníkom sporného pozemku oproti súčtu podielov ostatných spoluvlastníkov.

15. Z výpisu LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky súd zistil, že KN-C parcela č. XXXX/XXX o výmere 732 m² - zastavané plochy a nádvoria využívaná spôsobom tak, ako vyššie uvedená parcela je v spoluvlastníctve žalobcu od roku 2010 v podiele 11/24-tín a inak bola ku dňu vyhotovenia výpisu z LV, teda k 01. 07. 2013, v spoluvlastníctve O. O., B. A., B. C., M. Z., B. Š., O. P., L. Z.K., B. M., B. P., Ž. Z. P. X/ Z. Š., N. B., Ž. Z. P. X/ T. M. U., N. I., M. I., Q. O., B. E.N., B. C., A. M., B. A., V. C. Q. I. A. v podieloch 1/48-ina, ďalej O. O. patrilo aj podiel 1/12-ina, a nakoniec v spoluvlastníctve Q. A., E. A. Q. P. A. u každého v podiely 1/144-tina. Aj tu väčšina spoluvlastníkov mimo troch posledne menovaných nadobúdala spoluvlastníctvo v rokoch 2009 a žalobca kúpnu zmluvou v roku 2010.

16. Lokalizácia týchto pozemkov vo vzťahu k pozemkom, na ktorých majú jednotliví pôvodní žalovaní ale aj v súčasnosti žalovaní v rade 1/ a 2/ postavené svoje chaty, bola potom zrejmá zo snímky z katastrálnej mapy (č. I. 223, 307 spisu). Je zrejmé, a z výsluchov účastníkov to bolo nepochybne preukázané, že sporné parcely ako komunikácie, ktoré vedú popred jednotlivé záhradky, na ktorých sú postavené záhradné chatky pôvodných ale aj súčasných žalovaných sú umiestnené v oplotenom areály záhradkárskej osady, do ktorej vedie vstupná brána, od ktorej majú kľúče jednotliví záhradkári ale aj samotný žalobca. Žalovaný v rade 1/ je podľa výpisu LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky výlučným vlastníkom dvoch pozemkov, a to KN-C parcely č. XXXX/XX o výmere 287 m² - záhrady a KN-C parcely č. XXXX/XX o výmere 19 m² - zastavané plochy a nádvoria. Tieto pozemky sa nachádzajú v spomínanom areály záhradkárskej osady a priliehajú ku KN-C parcele č. XXXX/XXX. Žalovaný v rade 2/ je výlučným vlastníkom dvoch pozemkov, a to KN-C parcely č. XXXX/XX o výmere 295 m² - záhrady a KN-C parcely č. XXXX/XX o výmere 23 m² - zastavané plochy a nádvoria, čo súd zistil z výpisu LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky. Aj tento pozemok, ktorý súčasne susedí so záhradkou žalovaného v rade 1/ prilieha ku KN-C parcele č. XXXX/XXX, avšak prístup je k nemu možný aj po ďalšej znázornenej komunikácii na katastrálnej mape, a to konkrétne po KN-C parcele č. XXXX/XXX, ku ktorej prilieha na opačnom konci. Do samotného oploteného areálu záhradkárskej osady je teda možné vojsť len cez dve prístupové brány, pričom z druhej strany je areál uzavretý plotom.

17. Zo znázornenia situácie na katastrálnej mape (č. I. 307, resp. 203 spisu) je potom zrejmé, že vzhľadom na existujúce oplotenie od parcely č. 3004/514 je nutné, aby obaja žalovaní na vstup ku svojim chatkám použili najprv KN-C parcelu č. XXXX/XXX a následne XXXX/XXX, avšak žalovaný v rade 2/ sa môže k svojmu pozemku priblížiť aj cez parcelu č. XXXX/XXX, ktorá nebola predmetom tohto konania. Ako však súd zistil, žalobcovi v kritickom období patrilo niekoľko pozemkov využívaných ako záhradky inými užívateľmi, pričom k týmto svojim pozemkom, ktoré užívali iní záhradkári, mohol mať žalobca prístup len cez prístupovú komunikáciu KN-C parcelu č. XXXX/XXX a parcelu XXXX/XXX. Súd totiž zistil, že cez tieto komunikácie musí žalobca prejsť pokiaľ ako vlastníak chce vykonať kontrolu na svojich pozemkoch, a to v KN-C parcele č. XXXX/XXX a KN-C č. XXXX/XXX, ďalej k parcele XXXX/XXX a XXXX/XXX, ku KN-C parcele č. XXXX/XXX Q. XXXX/XXX, ďalej ku KN-C parcele č. XXXX/XX a XXXX/XX, ktoré sú všetky v prospech žalobcu ako spoluvlastníka v podiele 11/24-tín zapísané na LV č. XXXX pre k. ú. Vrútky (č. I. 259 spisu).

18. Žalobca v pôvodnom konaní pri výsluchu tvrdil, že pôvodní žalovaní okrem Natálie Hankovej sú podielovými spoluvlastníkmi rovnako ako žalobca, avšak spomínané pozemky reálne užívajú už od roku 1981 a mali by za užívanie vlastníkovi platiť nájomné. Keďže žalobca je podielový spoluvlastník, uplatňuje si vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaných, a to ako nájomne, vzhľadom k tomu, že nájomné zmluvy so žalovanými uzavreté neboli. Vo svojich prednesoch potom žalobca opakovane tvrdil, že je vlastníkom sporných pozemkov a žalovaní sú iba užívateľmi, avšak v záhradkárskej osade až do vysporiadania pozemkov nie je možné postupovať podľa Občianskeho zákonníka a vlastníci, resp. spoluvlastníci nemôžu rozhodovať o pozemkoch v záhradkárskej osade, pretože pozemky sa im

nevydávajú podľa ust. § 11 ods. 1 písm. e/ zák. č. 229/1991 Z. z. a zápisy na vyššie uvádzaných LV č. XXXX Q. Č.. XXXX pre k. ú. Vrútky majú len evidenčný význam v zmysle zák. č. 162/1995 Z. z.. Žalobca pri tom nepopiera, že pôvodní žalovaní ale aj žalovaní v rade 1/ a 2/, ktorí v konaní zostali do druhého rozhodnutia vo veci samej, vždy pozemky užívali ako prístupovú cestu k svojim záhradkám od roku 1981, kedy záhradkárska osada vznikla, resp. takto ich používali ich právni predchodcovia. Z ďalších výpovedí žalobcu na pojednávaniach potom vyplynulo, že žalobca rovnako ako ostatní záhradkári dostal kľúče od prístupových brán vedúcich na sporné pozemky a aj k záhradkám, či už vo vlastníctve žalovaných v rade 1/ a 2/ alebo vlastníctve žalobcu, ako boli uvedené vyššie, že na konci záhradkárskej osady opravoval plot a žalobca neprodukoval dôkaz preukazujúci, a ani túto skutočnosť netvrdil, že by bol z užívania predmetných pozemkov, teda sporných prístupových komunikácií, vylúčený alebo, že ich užívanie by mu bolo znemožnené. Sám však tvrdil, že nemal príliš veľký dôvod ich používať, pretože do záhradkárskej osady až tak často nechodil.

19. Pri zisťovaní skutkového stavu súd vychádzal aj z dokazovania, ktoré bolo vykonané pred vyhlásením prvého rozsudku vo veci samej a prihliadal na vyjadrenia pôvodných žalovaných v spore.

20. Ing. B. A. vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 17. 02. 2016 poukázal na skutočnosť, že žalobca, ktorý vedel, že sú spomenuté pozemky využívané ako prístupové cesty k záhradkám, ich kúpil kvôli tomu, aby finančne mohol záhradkárov vydierať. Uviedol, že svoj vlastný spoluvlastnícky podiel v roku 2009 nadobudol kúpou od pána O., pričom záhradkári už kedy dávno ešte v čase, keď pozemky len užívali, sa záhradkári dohodli, že sporné dve parcely budú používať ako prístupové cesty k záhradkám a pokiaľ je mu známe, tak všetci záhradkári, ktorí v roku 2009 od pána O. kupovali spoluvlastnícke podiely k sporným pozemkom ich kupovali v úmysle, aby ich legálne mohli užívať ako prístupové cesty. Nikdy však nerozhodli, aby žalobca bol vylúčený z užívania týchto pozemkov, pretože aj on bol ich spoluvlastníkom a nikto mu v užívaní týchto pozemkov nebránil. V roku 2012 a 2013 on bežne tieto pozemky užíval na prístup k svojej záhradke. Navyše uviedol, že záhradkári sa dohodli nie len na tom, že pozemky sa budú využívať ako prístupové cesty, ale riešili aj oplotenie záhradkárskej osady tak, aby k týmto cestám viedla brána, tá sa zamyká a každý spoluvlastník si odkúpil kľúč, čo mohol urobiť aj žalobca.

21. Pôvodný žalovaný v rade 2/ tiež poukázal, že odkúpil podiel na nehnuteľnostiach a ide o cestu, ktorá tvorí prístup k záhradkám.

22. Pôvodný žalovaný v rade 3/ T.. M. Z. v pôvodnom konaní poukázal na skutočnosť, že je jedným zo spoluvlastníkov a so žalobou nesúhlasil.

23. Pôvodný žalovaný v rade 4/ M.. B. Š. doplnil svoje písomné vyjadrenie v tom zmysle, že parcelu využíva ako prístupovú cestu do záhrady tak isto, ako žalobca.

24. Pôvodný žalovaný v rade 5/ a 6/ O. P. Q. I. A. v pôvodnom konaní sa odvolali na svoje písomné vyjadrenia k žalobe uvádzané vyššie.

25. Obdobne vypovedali v pôvodnom prvostupňovom konaní ďalší žalovaní.

26. Pôvodne žalovaný v rade 3/ T.. M. Z. pri svojom ďalšom výsluchu na pojednávaní 17. 02. 2016 uviedol, že záhradku odkúpil asi v roku 2005 od V. O. a následne spolu s ostatnými záhradkármi začal vyjednávať o odkupovaní podielov k prístupovým komunikáciám, ktoré vedú k záhradkám, nad čím sa záhradkári dohodli v roku 2009 s pánom Q. O., ktorý bol druhým spoluvlastníkom sporných pozemkov. Už pri uzatváraní kúpnych zmlúv bolo zrejmé, že ich nadobúdajú za účelom spoločného užívania ako cesty. Žalobca je tiež spoluvlastníkom daných parciel, s ním sa však nepodarilo dohodnúť na odkúpení jeho spoluvlastníckeho podielu, pretože podmienky žalobcu sú neprijateľné pre ostatných záhradkárov. Zotrvával tiež na tých skutočnostiach, o ktorých pred ním vypovedal T.. B. A., žalovaný v rade 1/, teda že záhradkári už predtým užívali pozemky ako cesty, tak sa dohodli a z tejto dohody, že ich budú využívať ako cesty, vychádzali aj pri kupovaní spoluvlastníckych podielov. Žalobca nikdy nebol vylúčený z užívania týchto pozemkov, bol mu daný aj kľúčik od brán, ktoré uzatvárali prístup na tieto cesty.

27. Pôvodne žalovaný v rade 9/ T.. B. P. pri svojom dodatočnom výsluchu uviedol, že sporné pozemky ani neužíva, pretože k svojmu pozemku sa dostáva cez inú parcelu, inak sa ale rovnako ako ostatní spoluvlastníci, podieľa na údržbe sporných pozemkov, ktoré sú užívané ako prístupové komunikácie.

Žalobcovi nikdy nikto nebránil, aby cestu užíval. V období, keď začali rokovania s pánom O. o nákupe spoluvlastníckych podielov k sporným pozemkom, mali asi 2-krát veľkú schôdzu záhradkárov, kde sa aj s pánom O. dohodli, že odkúpia spoluvlastnícke podiely k týmto sporným pozemkom a naďalej sa budú používať ako cesta k ich záhradkám, nikto však žalobcovi v užívaní týchto komunikácií nebránil, preto si nie je vedomý, že by sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatil.

28. Pôvodný žalovaný v rade 8/ B. M. pri dodatočnom výsluchu uviedol, že pozemky v kritickom období, uvedenom v žalobe, užíval na prístup k svojej záhradke a žalobcovi nikto nebránil sporné pozemky užívať.

29. Súd chcel v konaní vypočuť ako svedka T.. O. O., ďalšieho zo spoluvlastníkov sporných pozemkov, ktorý sa však zo zdravotných dôvodov nemohol pojednávania zúčastniť a súd nakoniec od zámeru vykonať jeho výsluchu upustil, a to vzhľadom na vyjadrenie, ktoré podal svedok T.. O. O. podaním zo dňa 11. 04. 2016. Súd konštatuje, že toto vyjadrenie nemá váhu svedeckej výpovede svedka v zmysle § 126 vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku (zák. č. 99/1963 Z. z.), avšak vzhľadom na skutočnosť, že vyjadrenie tohto svedka korešpondovalo s výpoveďami ostatných žalovaných, súd ho považoval za hodnoverné, preto pri zisťovaní skutkového stavu z neho vychádzal a v tomto rozsudku ho uvádza. T.. O. O. poukázal vo svojom vyjadrení zo dňa 11. 04. 2016 na konanie žalobcu, ktorý sa snažil podľa jeho názoru dlhodobo sťažovať ostatným spoluvlastníkom výkon ich vlastníckych práv a v dôsledku týchto skutočností v minulosti boli voči nemu vedené aj správne konania.

30. Už v minulosti pôvodní žalovaní rozhodli, že iné parcely, než žalobcom uvádzané v žalobe budú slúžiť naďalej na zabezpečenie prístupu tak, ako tomu bolo doteraz a dohodli sa na užívaní spoločnej veci, pričom však nevylúčili žalobcu, menšinového spoluvlastníka, z užívania tejto veci (šlo o pozemky parcely č. XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX). V posudzovanej veci je nesporné, že účastníci v rozhodujúcom čase boli podielovými spoluvlastníkmi dotknutých nehnuteľností, žalovaní užívali svoje podiely na týchto sporných nehnuteľnostiach z titulu spoluvlastníctva a preto sa nemohli bezdôvodne obohatiť.

31. Súčasný žalovaný v rade 2/ T.. U. vo svojej výpovedi uviedol, že v čase, keď pozemok nadobudol a parcely, ktorých je spoluvlastníkom a sú uvedené v žalobe, boli už rozparcelované vtedajší záhradkári si už od roku 1981 zriaďovali záhradky a vtedy sa dohodli, že pozemky, teda sporné dve komunikácie, budú slúžiť ako cesty. On sám spoluvlastnícky podiel k prístupovej ceste nadobudol v roku 2009 a aj dovtedy sa tento pozemok ako cesta užíval, a od vtedy sa užíva rovnako ako cesta. Väčšina záhradkárov sú spolu v majorite a majú spolu väčší podiel ako žalobca. Pokiaľ žalobca argumentuje skutočnosťou, že viedol spory, ktoré vyhrával na základe Zákona o pôde, tak to mohlo byť jedine vo vzťahu k záhradkám, ktoré si zatiaľ niektorí záhradkári neodkúpili do vlastníctva ale stále sú vedené vo vlastníctve žalobcu. Vo svojom písomnom vyjadrení, na ktoré sa odvolal na poslednom pojednávaní vo veci samej T.. M. U. uviedol, že pozemky užíva rovnako ako ostatní záhradkári, ako prístupové cesty. Na prístup k svojej záhradke používa len parcelu č. XXXX/XXX, čo preukázal situačnou snímku z mapy kde vyznačil pozemky, po ktorých sa približuje k svojej záhradke. Žalobcovi nikto a žiadnym spôsobom nebráni sporné pozemky užívať, rovnakým spôsobom ako ich užívajú ostatní záhradkári a navyše žalobca sa nijako o predmetné pozemky nestará, nekosí a neupravuje ich tak, ako to robia záhradkári. Pozemkový úrad Martin vydal pozemky v záhradárskej osade Fatra Vrútky pôvodným vlastníkom, ktorými boli rodina O. a tí ich postupne odpredávali buď záhradkárom alebo aj žalobcovi. Žalobca rovnako ako on sám odkupoval predmetné pozemky od pôvodného vlastníka, ktoré mu boli vydané. On a jeho susedia vlastnia viac ako 57 % predmetných pozemkov a preto majoritu.

32. Žalovaný v rade 1/ Z. Š. vo svojej výpovedi uviedol, že spoluvlastníctvo k pozemkom nadobudol v roku 2009, pozemky sa vždy užívali ako cesty, zriadili si ich záhradkári ešte pred týmto rokom, a aj po roku 2009 sa zhodli na tom, že budú pozemky ako cesty užívať.

33. Po takto vykonanom dokazovaní súd dospel k presvedčeniu, že žaloba žalobcu dôvodná nie je.

34. Predovšetkým súd dospel k presvedčeniu, že spomenuté dva pozemky, a to KN-C parcela č. XXXX/XXX a KN-C parcela č. XXXX/XXX, ktoré boli predmetom konania nie sú komunikáciami, na ktoré by sa vzťahovala všeobecná užívacia povinnosť v zmysle zák. č. 135/1961 Zb., a totiž z toho dôvodu, že nespĺňajú kvalifikáciu diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie tak, ako sú vymedzené v ust. § 4 až

§ 4b zák. č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (Cestný zákon). Môžu však byť považované za účelovú komunikáciu v zmysle § 1 ods. 1 písm. d/ citovaného zákona. Len na diaľnice, cesty a cestné komunikácie sa vzťahuje všeobecné užívacie právo v zmysle § 6 ods. 1 citovaného Cestného zákona s tým, že tieto komunikácie musia byť užívané obvyklým spôsobom, na ktoré sú určené a užívateľ sa musí prispôsobiť stavebnému stavu a dopravno-technickému stavu dotknutej komunikácie, nesmie ju poškodzovať alebo znečisťovať. Účelové komunikácie upravujú ust. § 22 citovaného zákona.

35. Podľa § 22 ods. 1 citovaného Cestného zákona, účelové komunikácie slúžia spojeniu jednotlivých výrobných závodov alebo jednotlivých objektov a nehnuteľnosti s ostatnými pozemnými komunikáciami alebo komunikačným účelom v uzavretých priestoroch alebo objektoch.

36. Podľa § 22 ods. 3 citovaného zákona, účelové komunikácie sa členia na verejné a neverejné. Účelové komunikácie v uzavretých priestoroch alebo objektoch sú neverejné. Verejnú účelovú komunikáciu môže príslušná obec vyhlásiť za neverejnú len so súhlasom jej vlastníka.

37. Z citovaných predpisov vyplýva, že vlastníkom účelových komunikácií môžu byť aj iné osoby, ako sú obce. V tomto prípade spoluvlastníkmi predmetných prístupových ciest, ktoré sa nachádzajú v oplotenom, a len cez hlavné brány, prístupnom areály záhradkárskej osady, sú účastníci pôvodného konania v tých podieloch ako súd uvádzal vyššie, resp. v tých podieloch ako súd uvádzal vyššie boli spoluvlastníkmi predmetných pozemkov takmer všetci účastníci konania pre čas, ktorý žalobca vymedzil vo svojom žalobnom návrhu ako obdobie, v ktorom užívaním sporných pozemkov mali sa pôvodní žalovaní, dnes už len žalovaní v rade 1/ a 2/ na úkor žalobcu bezdôvodne obohacovať.

38. Z vykonaného dokazovania súd nadobudol hlboké vnútorné presvedčenie, že spoluvlastníci sporných pozemkov, mimo žalobcu, ešte v čase keď spoluvlastníkmi týchto sporných pozemkov neboli ale boli im pridelené do užívania záhradky, ktoré dnes už väčšina pôvodných žalovaných vlastní, v záhradkárskej osade vymedzili ako komunikácie, ktoré mali slúžiť k prístupu jednotlivých záhradkárov k ich záhradkám. Takýmto spôsobom konkludentne až do roku 2009 sa záhradkári, ktorí v tom čase ešte neboli spoluvlastníkmi sporných pozemkov, dohodli na užívaní sporných pozemkov ako cesty a tak vlastne sú tieto dva sporné pozemky zapísané aj v katastri nehnuteľností.

39. Z vykonaného dokazovania ale vyplynulo, že v roku 2009, keď väčšina pôvodných žalovaných v závere konania aj žalovaní v rade 1/ a 2/, kupovali spoluvlastnícke podiely k predmetným pozemkom, kupovali ich v úmysle naďalej tieto sporné pozemky ako prístupové komunikácie k ich záhradkám užívať, a tak tomu robili od roku 2009 stále bez toho, aby v čase vyhlásenia rozsudku spôsob užívania týchto pozemkov bol zmenený. Navyiac samotný žalobca nikdy nebol z užívania sporných pozemkov vylúčený.

40. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že k spomínaným pozemkom na oboch koncoch záhradkárskej osady od vstupnej brány až po koncové oplotenie sa nachádzajú aj pozemky, ktoré ako záhradky žalobca doposiaľ vlastní a sám žalobca v konaní priznal, že tieto cesty používa na kontrolu svojej nehnuteľnosti, ktoré užívajú iní záhradkári ale sú vo vlastníctve žalobcu, z čoho vyplýva, že žalobca napriek tomu, že je minoritným spoluvlastníkom týchto pozemkov oproti súčtu podielov všetkých ostatných spoluvlastníkov, prechádza pri kontrole svojich nehnuteľností po takmer celej dĺžke oboch sporných pozemkov, a jemu vo výkone takéhoto práva nikto nebráni.

41. Súd preto dospel k presvedčeniu, že spoluvlastníci sporných pozemkov záhradkári minimálne v čase, keď pozemky kupovali sa konkludentne dohodli na tom, že ako spoluvlastníci budú tieto pozemky neobmedzene a všetci užívať ako prístupovú komunikáciu k svojim záhradkám.

42. Podľa presvedčenia súdu tu vznikla konkludentne dohoda, ktorú predpokladá ust. § 139 ods. 2 Obč. zák. (zák. č. 40/1964 Zb.), podľa ktorého o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti podielov. Pri rovnosti hlasov, alebo ak sa väčšina alebo dohoda nedosiahne, rozhodne na návrh ktoréhokoľvek spoluvlastníka súd.

43. Pokiaľ ide o formu rozhodovania spoluvlastníkov zákon pre toto rozhodovanie neustanovuje obligatórnu písomnú formu ani výslovne nedefinuje jeho náležitosti preto musí mať akýkoľvek iný úkon a v tom všeobecné náležitosti podľa Štvrtej hlavy prvej časti Občianskeho zákonníka. Dohoda

spoluvlastníkov o hospodárení so spoločnou vecou je bezformálnym právnym úkonom, nemusí byť písomná ani vtedy ak sa týka nehnuteľnej veci a môže byť uzavretá aj ústne alebo konkludentne.

44. Z vykonaného dokazovania nadobudol súd presvedčenie, že všetci ostatní spoluvlastníci mimo žalobcu sa podľa takejto dohody správali, to znamená, že užívali sporné pozemky na prístup k svojim záhradkám a súčasne žalobcu nevyčlenili z užívania týchto pozemkov, naopak odovzdali mu kľúč od brány, cez ktorú bolo možné zabezpečiť prístup na parcelu č. XXXX/XXX a z nej potom ďalej na parcelu č. XXXX/XXX tak, aby žalobca nerušene mohol aj vzhľadom na skutočnosť, že aj on vlastnil záhradky, ktoré priliehali na obidvoch koncoch záhradárskej osady k sporným pozemkom, navštevovať a kontrolovať stav ich užívania.

45. V kontexte s týmito skutočnosťami sa potom konanie žalobcu ale aj uplatnený nárok javí súdu ako v rozpore s dobrými mravmi, navyš však súd konštatuje, že žalobcovi je zabezpečené užívanie spoločnej veci nad rámec jeho spoluvlastníckeho podielu, pretože nepochybne má právo užívať obidve komunikácie po celej ich dĺžke a aj užívať musí za predpokladu ak sa chce dostať k svojim pozemkom, ktoré priliehajú k parcele č. XXXX/XXX, ktorými sú KN-C parcely č. XXXX/XX Q. XXXX/XX.

46. Podľa dikcie ust. § 137 ods. 1 Obč. zák., spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva k spoločnej veci. Podiel však vymedzuje len právne postavenie spoluvlastníka k ostatným spoluvlastníkom a určuje ako sa spoluvlastníci podieľajú na úžitkoch veci, a aké nesú náklady a pod..

47. V tomto prípade sa však spoluvlastníci na základe konkludentnej dohody, o ktorej je súd presvedčený, dohodli, že budú obe spoločné veci užívať spoločne a každý v neobmedzenom rozsahu na prechod. Keďže však žalobcu z fyzického užívania veci ani len čiastočne nevytlúčili, čiže nenastala situácia, že by žalobca nemohol užívať spoločné veci v celom rozsahu a ani len pod rámec svojho spoluvlastníckeho podielu nie je preto vo vzťahu k ostatným spoluvlastníkom, a teda ani k žalovaným v rade 1/ a 2/ ukrátený a nie je možné konštatovať, že žalovaní v rade 1/ a 2/ sa na jeho úkor bezdôvodne obohacujú.

48. Žalobca podľa vykonaného dokazovania nebol ukrátený z užívania spoločnej veci v rozsahu svojich spoluvlastníckych podieloch k obidvom pozemkom, naopak preukázané bolo, že na základe rozhodnutia ostatných spoluvlastníkov, ktorých podiely predstavujú majoritu oproti podielu žalobcu, môže užívať neobmedzene oba pozemky po celej ich dĺžke a šírke. Ak žalobca tvrdil, že nemá dôvod ich užívať, je to jeho rozhodnutie, nikto ho k povinnosti užívať pozemky nútiť nemôže, pre súd však bolo pre posúdenie nároku žalobcu dôležité, že žalobcu v jeho užívacom práve nikto zo žalovaných, či už žalovaných v závere konania alebo žalovaných na začiatku konania neobmedzil, a žiadna takáto dohoda ďalšími spoluvlastníkmi prijatá nebola.

49. Preto súd žalobu považoval za nedôvodnú a vo vzťahu k žalovanému v rade 1/ a žalovanému v rade 2/ zamietol.

50. Žalovaný v rade 1/ proti žalobcovi náhradu trov konania neuplatňoval a preto súd v zmysle ust. § 142 ods. 1 O. s. p. účinného do 30. 06. 2016, úspešnému žalovanému v rade 1/ proti žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

51. Žalovaný v rade 2/ si uplatnil nárok na náhradu trov konania. Žalovaný v rade 2/ má v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p. účinného do 30. 06. 2016 ako úspešný účastník konania proti žalobcovi právo na náhradu účelne vynaložených trov konania. Žalovaný v rade 2/ požiadal o náhradu trov konania, ktoré mu vznikli cestovaním na pojednávania súdu vykonané dňa 19. 09. 2013, 17. 02. 2016, 24. 04. 2016 a 18. 05. 2016. Žalovaný v rade 2/ potvrdením svojho zamestnávateľa preukázal, že dňa 19. 09. 2013 mal plniť svoje služobné povinnosti v Trenčíne, dňa 17. 02. 2016 a 24. 04. 2016 služobné povinnosti v Bratislave, a dňa 18. 05. 2016 sa zdržiaval na rekondičnom pobyte v Piešťanoch. Cestovné dňa 19. 09. 2013 z Trenčína do Martina predstavovalo sumu 5,54 €, cestovné na pojednávanie dňa 17. 02. 2016 a 24. 04. 2016 z Bratislavy do Martina a späť, kde žalovaný v rade 2/ plnil svoje služobné povinnosti predstavovalo sumu po 21 € a cestovné na pojednávanie dňa 18. 05. 2016 z Piešťan do Martina a späť predstavovalo spolu sumu 14,52 €. Celkovo cestovné náklady, ktoré žalovanému v rade 2/ vznikli

predstavovali sumu 62,06 € a k tejto sume súd žalobcu zaviazal s tým, aby ju žalovanému v rade 2/ ako úspešnému účastníkovi konania nahradil.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní od jeho doručenia na Okresný súd Martin.

Podľa § 363 C. s. p. v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 C. s. p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C. s. p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C. s. p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 62 ods. 1 C. m. p. odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci.

Podľa § 62 ods. 2 C. m. p. odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 C. m. p. v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 C. m. p. zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona. Ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrh na súdny výkon rozhodnutia.